

המזל של הנס

ה. פייל (1885)

להנס הקלמן לא היה מזל.

כשאנשים שאומרים כי אין להם מזל, הם למעשה מתכוונים לכך שמזלם הוא רע ושהם מתביישים בכך.

לכל אחד פרט להנס הקלמן יש מזל כלשהו, טוב או רע, ונוסף לכך כל אחד הולך יחד עם המזל שלו. יש שמחזיקים את מזלם בכובעיהם, אחרים בארנקים שלהם ועוד אחרים בקצות אצבעותיהם וגם יש כאלה שמחזיקים אותו תחת לשונם, אלה הם עורכי הדין.

המזל שלי יושב כעת בקצה העט שלי, למרות שאינני יכול לראות אותו. והאם הוא טוב או רע, זה תלוי בכם, בכך איך אתם רואים אותו.

אבל להנס הקלמן לא היה בכלל מזל. איך הוא איבד אותו איש לא יודע, אך בטוח שהמזל עזב אותו. הוא היה עני מאוד ובכל זאת מזלו לא היה

רע, כי למרות העוני תמיד היה לו, לאישתו ולכל המשפחה מה לאכול. הם עבדו קשה מבוקר עד ערב ובכל זאת מזלם לא היה טוב, כי לא הצליחו לחסוך אף פרוטה. היה לו מספיק כדי לאכול ולקנות בגדים, ומכאן שמזלו לא היה אדיש. ואם המזל לא היה רע ולא טוב ולא אדיש, הרי תבינו שזה לא היה יכול להיות מזל בכלל. הייתה לו אישה, להנס הקלמן ושמה היה קטי. וערב

לקחת אותו אתו, אם הוא מוצא חן בעיניו ואם לאו." הוא אמנם דיבר כך, אך בכל זאת החליט ללכת לאישה החכמה שביער, כפי שהציעה קטי. הוא רק התווכח עם אישתו כדי להראות לה שהוא יותר חכם ממנה. אחרי שהראה לה שעצתה לא שווה כלל, הוא קיבל אותה בכל זאת. רבים עוד אנשים נוהגים כמו הנס הקלמן.

ולכן למחרת בבוקר יצא הנס לבקתה של האישה הזקנה החכמה. היה יום יפה, השיחים היו מכוסים בפריחה לבנה כמו בשלג, הקוקייה שרה בין ענפי העצים ופרחים באחו הרימו את פניהם אל מול השמש. "ביום כזה" אמר לעצמו הנס "המזל שלי לא יכול להיות רע, הוא מוכרח להיות טוב." הוא הגיע לבקתה קטנה אדומה שבקצה היער, שם חיה האישה החכמה, שידעה דברים רבים. הוא ניגב היטב את נעליו על האבנים ואז דפק בדלת. "יבוא!" אמרה האישה הזקנה החכמה. היא נראתה מוזרה כפי שרק אדם יכול לתאר לעצמו. האף שלה הגיע כמעט עד הסנטר והסנטר התרומם לקראת האף. פניה היו אפורים מרוב זקנה ושערותיה היו

אחד כשהנס הקלמן הגיעה הביתה מעבודה עם כסף שהספיק רק כדי לקנות לחם לארוחה, קטי אמרה לו "הנס, אין לך מזל בכלל." "נכון" ענה הנס "אין לי מזל" ואכן הייתה זו אמת, כפי שהסברתי כבר.

"אז מה נעשה בעניין זה?" שאלה קטי. "לא נעשה כלום" אמר הנס. "לא לעשות כלום לא יכניס לנו כרוב לתוך הסיר" אמרה קטי.

"וגם לא יוציא ממנו" אמר הנס. "שמע-נא, הנס" אמרה קטי "לך לאישה הזקנה החכמה שבקצה היער ודבר אתה על כך. אולי היא יודעת איך ואיפה אבדת את מזלך, ותגיד לך איך למצוא אותו?"

"אילו מצאתי את מזלי, הוא עלול להיות רע ולא טוב" ענה הנס. "אבל כדאי לראות אותו" אמרה קטי "אם הוא לא ימצא חן בעיניך תוכל לעזוב אותו איפה שמצאת אותו."

"לא" ענה הנס "אם אדם מוצא את מזלו, הוא חייב

לבנות כמו שלג. את כתפיה היא כיסתה בבגד
אדום ועל משענת כסא שלה ישב חתול שחור.
"מה תרצה, בני הנס?" אמרה.
"אני רוצה למצוא את המזל שלי, אמא" אמר הנס.
"איפה אבדת אותו, הנס?" שאלה היא.
"אינני יודע" ענה הנס.
ואז האישה החכמה אמרה "המממ..." בקל מחושב

מאוד, והנס לא אמר כלום.
אחר כך היא דיברה שוב.
"האם יש לך מספיק מה לאכול?" שאלה.
"הו, כן, כן" אמר הנס.
"וגם מספיק לשתות?" שאלה.
"המון מים ומספיק חלב, אבל אין לי בירה" אמר
הנס.
"ויש לך גם בגדים לך ולמשפחתך?" שאלה.
"כן, כן" אמר הנס.
"וחם לכם בחורף?"
"כן, ודאי!" אמר הנס.
"אז מוטב שלא תחפש את מזלך" אמרה "כי הוא
לא ייתן לך שום דבר יותר."
"אבל הוא יכניס כסף לכיס שלי" אמר הנס.
"אבל יכול גם לקחת את הדברים הטובים שיש לך
כבר" אמרה היא.
"בכל זאת, הייתי רוצה למצוא אותו שוב" אמר הנס
"כי אם אתפוס אותו הוא אולי יעשה לי דברים
טובים, גם אם הוא רע."
"אני מפקפקת בכך" אמרה האישה הזקנה

החכמה. אך היא ראתה כי הנס מתעקש וששכנוע רק יחזק אותו בעקשנותו. לכן היא קמה מהכסא שלה באנחה כבדה, כי מפרקי גופה היו קשיחים מהגיל, ניגשה לארון בקיר, הוציאה משם ספר גדול והתיישרה אתו. היא דפדפה בספר הרבה זמן ובאצבע שלה חיפשה על העמודים עד שמצאה מה שחיפשה. ואחר כך אמרה "בני הנס, אבדת את מזלך לפני שלוש שנים, כשחזרת מיריד בקנייטלינגן. התיישבת אז על צלב אבן שנפל בפרשת שלושה דרכים והמזל נפל מכיסך יחד עם מטבע כסף קטן. אבל, הנס, מזלך היה רע ולכן הוא נדבק לצלב, שהוא סימן טוב, כפי שחייבים להידבק כל הדברים רעים, כמו זבובים לחמאה. ועוד תדע, כשיצור כזה נוגע בסימן טוב כמו הצלב, יכול לראות אותו כל אחד שמביט עליו. לכן לך אל צלב האבן, ותמצא את המזל שלך, מתרוצץ הנה והנה, אך לא יכול לברוח."

ובאומרה זאת הזקנה סגרה שוב את הספר. אחר כך היא קמה שוב מהכסא, הלכה לארון שבקיר והוציאה משם שקית ארוגה משערות תיש שחור.

"כשתמצא את המזל שלך שים אותו בשקית זו וקשור היטב" אמרה "כשהוא יהיה בפנים, לא יוכל לצאת משם כל זמן שאינך מתיר את השרוכים. ועכשיו לך לך!"

הנס שם את השקית לכיס ויצא בדרך אל פרשת שלושת הדרכים בה מונח צלב האבן ההפוך. כשהגיע לשם הסתכל לצדדים אבל תחילה לא ראה אף אחד. אחרי זמן מה שם לב לחיפושית קטנה שרצה הנה והנה על האבן.

"מעניין האם זהו המזל שלי" אמר. הוא תפס את החיפושית בזהירות בין שתי אצבעות, כי חשש שמה היא תעקוץ אותו. החיפושית נדבקה בכל כוחה לאבן אך בסוף הנס הצליח להרים אותה וראה שאין זו חיפושית בכלל אלא גמד קטנטן ושחור כמו דיו.

הגמד זעק, גלגל את עיניו האדומות, בעט והפחיד את הנס כל כך שהוא כמעט והפיל אותו ארצה, אך בסוף הוא הצליח להכניס אותו לשקית הקטנה וקשר את פתחה היטב. שם הגמד נשאר סגור ובטוח.

זה היה המזל של הנס.
עכשיו, כשהמזל היה כבר בידיו, הנס התחיל
להתמקח אתו.
"מה תעשה למעני אם אשחרר אותך?" שאל.
"כלום לא" נהם המזל שלו.
"טוב" אמר הנס "עוד נראה." הוא לקח אותו
הביתה ושם אותו בתוך סיר ישן, שם קטי נהגה
להכניס את כל השאריות מהצלחות, השומנים ועוד
דברים, שמהם מדי פעם בישלה סבון. שם נשאר
המזל עד למחרת ואז בא הנס שוב אליו.
"מה תעשה למעני אם אשחרר אותך?" שאל שוב.
"לא כלום" נהם שוב המזל שלו.
"טוב" אמר הנס "עוד נראה."
וכך הוא השאיר אותו שם ליום נוסף. וכך הדברים
נמשכו. כל יום הלך הנס למזל שלו שבסיר הישן,
ושאל מה יעשה כדי להשתחרר, וכל יום המזל ענה
לו שלא יעשה דבר. כך עבר שבוע.
בסוף המזל של הנס נכנע. "ראה, הנס" אמר "אם
תשחרר אותי מהסיר המסריח הזה אתן לך אלף
דולר כסף."

הנס הקלמן לא השתהה זמן רב כדי לנסות את מזלו החדש במחרשה הישנה שלו, בזאת תהיו בטוחים. הוא הלך מיד לשכנו פריץ פרידלבורג וביקש ליום אחד את הסוס האפור שלו. ואז רתם את הסוס למחרשה והתחיל לחרוש. כשהמחרשה הגיעה לקצה התלם "פופ!" קפץ מהאדמה מטבע זהב. הנס הרים אותו והביט עליו כאילו רצה לבלוע אותו בעיניים. ואז סבב את המחרשה וחרש תלם שני ושוב "פופ!" קפץ עוד מטבע זהב והנס אסף אותו כמו את הקודם. וכך הוא חרש כל היום עד שכיסים שלו התמלאו במטבעות זהב ולא נשאר בהם יותר מקום.

כשהיה כבר חושך ולא ניתן היה לחרוש יותר הוא החזיר את הסוס לפריץ פרידלבורג ובעצמו חזר הביתה.

כל השכנים שלו חשבו שהנס השתגע, כי הוא לא עשה יותר כלום אלא רק חרש וחרש, בבוקר, בצהריים ובערב, באביב, בקיץ ובסתיו. רק הכפור והחושך מנעו ממנו את העבודה. האורווה שלו התמלאה בסוסים חזקים והוא עבד אתם והוציא

"לא, לא!" ענה הנס "דולרים הם רק דולרים, כפי שנהג לומר אבא שלי. הם נמסים כמו שלג ולא נשאר אחריהם ולא כלום. לא אאמין למזל כזה." "אתן לך אלפיים דולר" אמר המזל שלו. "לא, לא!" אמר הנס "אלפיים דולר זה רק פעמיים אלף דולר. למזל כזה לא אאמין." "אז מה תרצה כדי לשחרר אותי מכאן, הנס הקלמן?" שאל המזל שלו.

"ראה" אמר הנס "כאן עומדת המחרשה הישנה שלי. אם תיתן לי מטבע זהב בקצה של כל תלם שאחרוש, אשחרר אותך. אם לאו, נעשה ממך סבון."

"סגרנו עסקה!" אמר המזל שלו.
"סגרנו!" אמר הנס.

הוא פתח את פי השקית והמזל שלו קפץ ו"פופ!" גלש לתוך כיס המכנסיים של הנס. הוא לא ראה אותו יותר בעיניו, אבל בטוח שהמזל נשאר אתו. "הה-הה-הה" צחק המזל מתוך הכיס "עשית עסקה גרועה, הנס. בטוח עסקה גרועה." "אין דבר" ענה הנס "אני מרוצה."

בוקר כדי לחרוש ולא חזר הביתה לפני רדת הלילה. ולמרות שחרש כל הזמן מטבעות זהב, לא מצא בהם כל אושר. אחרי שאכל את הארוחה בערב הוא רק ישב ליד התנור וחשב איך לחרוש מהר יותר, כי חשב כל הזמן שהמטבעות מגיעים אליו לאט מדי. כל הזמן הוא רק הצטער שלא ביקש מהמזל שלו שלושה מטבעות לכל תלם ולא מטבע אחד בלבד.

את כוחם עד שנפלו בתוך התלמים, והוא חרש עוד ועוד.
"כן, הנס השתגע" אמרו כולם, אבל כשהנס שמע אותם הוא רק קרץ לעצמו והמשיך לחרוש, כי ידע יותר טוב.
אבל המזל הרע רקד בתוך הכיס שלו ומיום בו הנס סגר את העסקה הוא היה לאיש אומלל. לא היו לו כבר חיים רגילים אלא רק חריש וחריש. הוא קם כל

יום אחרי יום הנס נעשה רזה ועייף יותר, ורק הוא ידע על שבעה ארגזים של מטבעות זהב הטמונים במרתף ביתו. הוא לא סיפר לאף אחד כמה עשיר הוא נעשה והשכנים לא הבינו כיצד הוא לא מת מרעב.

אז המזל הרע שלו שבכיס מכנסיו בכל זאת עשה עסקה טובה יותר.

אחרי מותו של הנס היורשים מצאו את האוצר שבמרתף, קנו בו אדמות ונעשו לאנשים מכובדים. אבל מזלו של הנס נשאר רע.

*

ומכל זה הסקתי;

שמעטים האנשים היכולים להפוך את מזלם הרע למזל טוב.

ושהכי טוב לאדם הוא לא לשחק עם המזל של עצמו.

ושלא ניתן לקנות אושר בכסף, כמו שקונים כרוב.

ושאחרי הכל האושר הוא המזל הטוב היחיד!